

**ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΑΘΗΝΩΝ
ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ**

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΜΟΝΑΔΕΣ ΕΝΤΑΤΙΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ»**

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΑΘΗΝΑ 2025

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΕΛΙΔΑ
1. Συνοπτική Περιγραφή του Προγράμματος	3
2. Αντικείμενο – Σκοπός	4
3. Δομή και Όργανα του ΠΜΣ	5-7
4. Κατηγορίες και αριθμός εισακτέων	7-8
5. Τρόπος Εισαγωγής	8-10
6. Διάρκεια Φοίτησης	11
7. Πρόγραμμα Σπουδών	11-22
8. Εξετάσεις και Αξιολόγηση Μεταπτυχιακών Φοιτητών	23-24
9. Υποχρεώσεις και Δικαιώματα των Μεταπτυχιακών Φοιτητών	25-26
10. Υποδομή του ΠΜΣ	27
11. Ανάθεση διδασκαλίας -Διδάσκοντες του ΠΜΣ	27-28
12. Ακαδημαϊκός Σύμβουλος	28
13. Οδηγίες και αρχές διπλωματικών εργασιών	29

Άρθρο 1

Συνοπτική Περιγραφή του Προγράμματος

Η Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών οργανώνει και λειτουργεί Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) με τον τίτλο «**Μονάδες Εντατικής Θεραπείας**», από το ακαδημαϊκό έτος 2016-2017, (έναρξη του ΠΜΣ 2006-2007) σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.4957/2022 (ΦΕΚ 1632 Β').

Στο ΠΜΣ προβλέπονται δυο κατευθύνσεις, με κορμό τις ΜΕΘ, μία εκ των οποίων μπορεί να επιλέξει κάθε μεταπτυχιακός φοιτητής.

Κατευθύνσεις:

1. Επείγουσα Νοσηλευτική,
2. Επείγουσα Θεραπεία Παιδών,

Τα μαθήματα Πραγματοποιούνται στις εγκαταστάσεις της Ιατρικής Σχολής, του Νοσοκομείου ΓΝΑ «Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ».

Άρθρο 2

Αντικείμενο- Σκοπός

Σκοπός του ΠΜΣ «Μονάδες Εντατικής Θεραπείας» είναι η παροχή υψηλού επιπέδου μεταπτυχιακής εκπαίδευσης στο επιστημονικό πεδίο των Μονάδων Εντατικής Θεραπείας, Ενηλίκων και Παίδων και Επείγουσας Νοσηλευτικής.

Αναλυτικά η:

- Παροχή γνώσης στις σύγχρονες εξελίξεις της Εντατικής Θεραπείας.
- Απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων στην οργάνωση και λειτουργία Μονάδων Εντατικής Θεραπείας και Τμημάτων Επειγόντων Περιστατικών (ΤΕΠ) και προνοσοκομειακών δομών.
- Δημιουργία επιστημόνων με τις απαιτούμενες δεξιότητες για επιτυχή σταδιοδρομία στον ιδιωτικό, δημόσιο και ακαδημαϊκό τομέα.
- Δημιουργία επιστημόνων για την κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών, για συνεχή επιμόρφωση στους χώρους εργασίας.
- Στελέχωση Νοσηλευτικών Μονάδων και ιδιαίτερα Μονάδων Εντατικής Θεραπείας Ενηλίκων, Παίδων και ΤΕΠ.
- Στελέχωση Κινητών Μονάδων για παροχή υπηρεσιών σε προνοσοκομειακό επίπεδο.
- Προσφορά υπηρεσιών σε Μαζικές καταστροφές και Θεομηνίες.
- Υψηλού επιπέδου παροχή φροντίδας, με αποτέλεσμα τη μείωση των ημερών νοσηλείας και κατά συνέπεια τη μείωση του κόστους νοσηλείας.

Το ΠΜΣ οδηγεί στην απονομή «Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών» στις «Μονάδες Εντατικής Θεραπείας» και την αντίστοιχη ειδίκευση, μετά την πλήρη και επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών με βάση το πρόγραμμα σπουδών.

Οι τίτλοι απονέμονται από την Ιατρική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Άρθρο 3

Δομή και Όργανα του ΠΜΣ

Αρμόδια όργανα για τη λειτουργία του ΠΜΣ σύμφωνα με το νόμο 4957/2022 είναι:

1. Η Συνέλευση της Σχολής: Είναι αρμόδια για τον έλεγχο και την έγκριση των εισηγήσεων της συντονιστικής επιτροπής του ΠΜΣ που αφορούν: στον ορισμό μελών Συμβουλευτικών Επιτροπών, στον ορισμό μελών Εξεταστικών Επιτροπών, στην απονομή μεταπτυχιακών διπλωμάτων, στη συγκρότηση της Επιτροπής Αξιολόγησης και Επιλογής των υποψηφίων, καθώς και για κάθε θέμα που προβλέπεται από επιμέρους ισχύουσες διατάξεις.

2. Η Συντονιστική Επιτροπή (ΣΕ) του ΠΜΣ: απαρτίζεται από πέντε (5) μέλη ΔΕΠ της Ιατρικής Σχολής, που έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο και εκλέγονται από τη Συνέλευση Ιατρικής Σχολής. Τα μέλη της ΣΕ δεν δικαιούνται επιπλέον αμοιβή ή αποζημίωση για τη συμμετοχή τους στην επιτροπή. Πρόεδρος της ΣΕ είναι ο Διευθυντής του ΠΜΣ, ο οποίος ορίζεται από τη Συνέλευση μεταξύ των μελών της ΣΕ. Η ΣΕ είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και τον συντονισμό της λειτουργίας του προγράμματος και:

- Εισηγείται στη Συνέλευση την κατανομή του διδακτικού έργου μεταξύ των διδασκόντων του ΠΜΣ.
- Ορίζει τον επιβλέποντα και τα μέλη της τριμελούς επιτροπής εξέτασης διπλωματικών εργασιών, ο ορισμός της οποίας επικυρώνεται από τη Συνέλευση της Σχολής.
- Εξετάζει φοιτητικά θέματα όπως αιτήσεις αναστολής φοίτησης, παράτασης σπουδών, κ.α. και εισηγείται σχετικά στη Συνέλευση της Σχολής.

- Αντιμετωπίζει κάθε θέμα που δεν προβλέπεται από τις επιμέρους διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας και του παρόντος Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας του Π.Μ.Σ.
- Αποφασίζει, με εξουσιοδότηση της Συνέλευσης, ως προς την οικονομική διαχείριση και ειδικότερα ως προς την έγκριση των δαπανών του προγράμματος και πιστοποιεί τη σχέση εκπαιδευτικών αναγκών του συγκεκριμένου προγράμματος με τις εκάστοτε αιτούμενες δαπάνες. Σύμφωνα με αυτό, η Συντονιστική Επιτροπή με σχετική απόφασή της θα εγκρίνει μια δαπάνη ή ένα σύνολο δαπανών και θα αιτιολογεί τη σκοπιμότητα εκτέλεσης αυτών σύμφωνα με τις εκάστοτε εκπαιδευτικές ανάγκες του προγράμματος.

3. Ο Διευθυντής του ΠΜΣ: Ο Διευθυντής του ΠΜΣ είναι μέλος ΔΕΠ πρώτης βαθμίδας ή της βαθμίδας του αναπληρωτή, του ιδίου ή συναφούς γνωστικού αντικείμενου με το γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ. Επιπλέον, είναι μέλος και Πρόεδρος της ΣΕ. Ορίζεται μαζί με τον Αναπληρωτή του, με απόφαση Συνέλευσης της Ιατρικής Σχολής.

Ο Διευθυντής του ΠΜΣ εισηγείται στα αρμόδια όργανα του Ιδρύματος για κάθε θέμα που αφορά την αποτελεσματική λειτουργία του προγράμματος. Ο Διευθυντής δεν δικαιούται επιπλέον αμοιβή για το διοικητικό του έργο ως Διευθυντή.

Έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

- Συγκαλεί σε συνεδρίαση τη ΣΕ.
- Καταρτίζει την ημερήσια διάταξη των εν λόγω συνεδριάσεων, λαμβάνοντας υπόψη εισηγήσεις των μελών και οργάνων του ΠΜΣ.

- Έχει την ευθύνη σύνταξης του προϋπολογισμού και απολογισμού του Προγράμματος, τους οποίους υποβάλλει στη Συνέλευση για έγκριση.
- Είναι υπεύθυνος για την παρακολούθηση της εκτέλεσης του προϋπολογισμού και για την έκδοση των εντολών πληρωμής των σχετικών δαπανών.

Το ΠΜΣ «Μονάδες Εντατικής Θεραπείας» υποστηρίζεται από Γραμματεία του Προγράμματος που είναι εγκατεστημένη στο νοσοκομείο «Ο Ευαγγελισμός» και τελεί υπό την επιστασία της Γραμματείας της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ. Η Γραμματεία του ΠΜΣ έχει ως καθήκον τη γραμματειακή υποστήριξη του ΠΜΣ, όπως την προετοιμασία της διαδικασίας εισδοχής υποψηφίων, την τήρηση των οικονομικών στοιχείων του Προγράμματος, τη γραμματειακή υποστήριξη της ΣΕ, την καταχώριση βαθμολογιών κλπ.

Άρθρο 4

Κατηγορίες και αριθμός εισακτέων

Στο ΠΜΣ «Μονάδες Εντατικής Θεραπείας» γίνονται δεκτοί κάτοχοι τίτλου του Α' κύκλου σπουδών των Τμημάτων Ιατρικής Σχολής, Νοσηλευτικής καθώς και όλων των συναφών επιστημών υγείας της ημεδαπής ή ομοταγών, αναγνωρισμένων από τον ΔΟΑΤΑΠ, ιδρυμάτων της αλλοδαπής. καθώς και απόφοιτοι άλλων Τμημάτων ΑΕΙ της ημεδαπής ή ομοταγών, αναγνωρισμένων της αλλοδαπής.

Το ΠΜΣ «Μονάδες Εντατικής Θεραπείας» θα δέχεται τριάντα πέντε (35) φοιτητές ανά ακαδημαϊκό έτος για την ειδίκευση της Επείγουσας Νοσηλευτικής και δέκα πέντε (15) για την ειδίκευση Επείγουσα Θεραπεία Παιδών (σύνολο 50), και προγραμματίζεται να απασχολεί πλέον των εκατό (100) συνολικά διδάσκοντες, από την Ιατρική Σχολή του ΕΚΠΑ, Τμήματα Νοσηλευτικής άλλων Πανεπιστημίων και Ερευνητικά Κέντρα της ημεδαπής και

της Αλλοδαπής.

Αυτό αντιστοιχεί σε δυο (2) διδάσκοντες ανά φοιτητή.

Τα ανωτέρω στοιχεία δίνονται κατά προσέγγιση και ανταποκρίνονται στα δεδομένα του έτους σύνταξης του Κανονισμού.

Άρθρο 5

Τρόπος Εισαγωγής

Η επιλογή των φοιτητών γίνεται σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και τις προβλέψεις του παρόντος Κανονισμού Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Κάθε Μάιο, με απόφαση της Συνέλευσης της Ιατρικής Σχολής του Ε.Κ.Π.Α, δημοσιεύεται και αναρτάται στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ και του Ιδρύματος προκήρυξη για την εισαγωγή των μεταπτυχιακών φοιτητών στο ΠΜΣ. Οι σχετικές αιτήσεις μαζί με τα απαραίτητα δικαιολογητικά κατατίθενται στη Γραμματεία του ΠΜΣ, σε προθεσμία που ορίζεται κατά την προκήρυξη και μπορεί να παραταθεί με απόφαση της Συνέλευσης της Σχολής.

Απαραίτητα δικαιολογητικά είναι:

1. Αίτηση Συμμετοχής
2. Βιογραφικό σημείωμα
3. Επικυρωμένο Αντίγραφο πτυχίου ή βεβαίωση περάτωσης σπουδών
4. Δημοσιεύσεις σε περιοδικά με κριτές, εάν υπάρχουν
5. Αποδεικτικά επαγγελματικής ή ερευνητικής δραστηριότητας, εάν υπάρχουν
6. Φωτοτυπία δύο όψεων της αστυνομικής ταυτότητας
7. Δύο συστατικές επιστολές
8. Πιστοποιητικό γλωσσομάθειας π.χ. αγγλικής/γαλλικής γλώσσας, επιπέδου B2

Οι φοιτητές από ιδρύματα της αλλοδαπής πρέπει να ξεκινήσουν τη διαδικασία αναγνώρισης του βασικού πτυχίου από τον ΔΟΑΤΑΠ, σύμφωνα με το άρθρο 34, παρ. 7 του Ν. 4485/17 και το άρθρο 101 παρ. 5 του Ν. 4547/18.

Η επιλογή των εισακτέων πραγματοποιείται με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:

- Βαθμός πτυχίου σε ποσοστό 10%
- Μέσος όρος βαθμολογίας σε τρία προπτυχιακά μαθήματα σχετικά με το γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ σε ποσοστό 5%
- Επίδοση σε Διπλωματική εργασία, όπου αυτή προβλέπεται στον Α' κύκλο σπουδών σε ποσοστό 5%
- Πιστοποιημένη γνώση π.χ. αγγλικής γλώσσας σε ποσοστό 10%
- Κατοχή δεύτερου πτυχίου Α' ή Β' κύκλου σπουδών σε ποσοστό 10%
- Ερευνητική δραστηριότητα σε ποσοστό 15%
- Δημοσιεύσεις σε ποσοστό 15%
- Συστατικές επιστολές σε ποσοστό 5%
- Προφορική συνέντευξη σε ποσοστό 5%
- Απόδοση στις εισαγωγικές εξετάσεις για το ΠΜΣ σε ποσοστό 20%

Με βάση τα συνολικά κριτήρια, η ΣΕ καταρτίζει τον Πίνακα αξιολόγησης των φοιτητών και τον καταθέτει προς έγκριση στη Συνέλευση.

Οι επιτυχόντες θα πρέπει να εγγραφούν στη Γραμματεία του ΠΜΣ εντός δέκα (10) ημερών από την απόφαση της Συνέλευσης.

Σε περίπτωση ισοβαθμίας γίνονται δεκτοί οι ισοβαθμήσαντες ως υπεράριθμοι, σε ποσοστό που δεν υπερβαίνουν το 10% του ανώτατου αριθμού εισακτέων.

Σε περίπτωση μη εγγραφής ενός ή περισσότερων φοιτητών, θα κληθούν αν υπάρχουν, οι επιλαχόντες, με βάση τη σειρά τους στον εγκεκριμένο αξιολογικό πίνακα, να εγγραφούν στο Πρόγραμμα.

Άρθρο 6

Διάρκεια Φοίτησης

Η χρονική διάρκεια φοίτησης στο ΠΜΣ που οδηγεί στη λήψη Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΜΣ) ορίζεται σε τέσσερα (4) ακαδημαϊκά εξάμηνα, στα οποία περιλαμβάνεται και ο χρόνος εκπόνησης διπλωματικής εργασίας.

Ο ανώτατος επιτρεπόμενος χρόνος ολοκλήρωσης των σπουδών, ορίζεται στα έξι (6) ακαδημαϊκά εξάμηνα. Μετά από αίτημα του μεταπτυχιακού φοιτητή στο οποίο εκφράζονται οι λόγοι παράτασης των σπουδών, η ΣΕ μπορεί να κάνει δεκτό το αίτημα και να εισηγηθεί την έγκριση από τη Συνέλευση για παράταση φοίτησης έως δυο (2) εξάμηνα.

Για τους εργαζόμενους ΜΦ προβλέπεται η δυνατότητα μερικής φοίτησης. Οι φοιτητές αυτής της κατηγορίας πρέπει αποδεδειγμένα να εργάζονται τουλάχιστον είκοσι (20) ώρες την εβδομάδα και να προσκομίσουν σχετική σύμβαση εργασίας ή βεβαίωση εργοδότη.

Μερική φοίτηση προβλέπεται και για μη εργαζόμενους φοιτητές που αδυνατούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της πλήρους φοίτησης για λόγους υγείας, οικογενειακούς, στράτευσης κ.ά.

Η διάρκεια μερικής φοίτησης δεν μπορεί να ξεπερνάει τα δυο (2) ακαδημαϊκά εξάμηνα.

Ο ΜΦ με αίτησή του μπορεί να ζητήσει αιτιολογημένα αναστολή φοίτησης.

Τα εξάμηνα αναστολής της φοιτητικής ιδιότητας δεν προσμετρώνται στην προβλεπόμενη ανώτατη διάρκεια κανονικής φοίτησης. Προϋπόθεση για την αναστολή της φοιτητικής ιδιότητας αποτελούν αποδεδειγμένοι λόγοι κοινωνικοοικονομικής φύσεως και υγείας.

Άρθρο 7

Πρόγραμμα Σπουδών

Η Έναρξη του ΠΜΣ προβλέπεται για το χειμερινό εξάμηνο εκάστου ακαδημαϊκού έτους. Σε περίπτωση αδυναμίας έναρξης στο χειμερινό εξάμηνο, δύναται να μεταφερθεί στο εαρινό, με απόφαση της Συνέλευσης της Σχολής.

Για την απόκτηση ΔΜΣ απαιτούνται συνολικά εκατόν είκοσι (120) πιστωτικές μονάδες

(ECTS).

Κατά τη διάρκεια των σπουδών, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές υποχρεούνται σε παρακολούθηση και επιτυχή εξέταση μεταπτυχιακών μαθημάτων, ερευνητική απασχόληση, συγγραφή επιστημονικών εργασιών, κ.ά., καθώς και σε εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας.

Η διδασκαλία των μαθημάτων γίνεται διά ζώσης και με μέσα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης σε ποσοστό έως και 35% των μαθημάτων.

Τα μαθήματα οργανώνονται σε εξάμηνα, πραγματοποιούνται σε εβδομαδιαία βάση και διεξάγονται στην ελληνική κατά βάση γλώσσα και κατά περίπτωση στην αγγλική.

Α. Το πρόγραμμα των μαθημάτων ανά ειδίκευση διαμορφώνεται ως εξής:

Ειδίκευση 1^η: Επείγουσα Νοσηλευτική

Α' Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδ. ώρες/ εβδομάδα	ECTS
Επιδημιολογία, Μεθοδολογία Έρευνας - Βιοστατιστική	4	8
Λοιμώξεις	4	8
Παθολογία	3	7
Κλινική Φαρμακολογία	3	7
Σύνολο	14	30

Β' Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδ. ώρες / εβδομάδα	ECTS
Επείγουσα Θεραπεία	4	8
Εντατική Θεραπεία	4	8
Μαζικές απώλειες υγείας - Διαχείριση Κρίσεων	3	5
Αναισθησιολογία	3	5
Μαθήματα Επιλογής		
Συγγραφή επιστημονικής εργασίας	3	4
Ψυχολογία Υγείας	3	4
Θεωρητικές βάσεις της Νοσηλευτικής Επιστήμης (εφαρμογές στη φροντίδα υγείας)	3	4
Σύνολο	17	30

Γ' Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδ. ώρες / εβδομάδα	ECTS
Επείγουσα Νοσηλευτική (PHTLS)	4	8
Εντατική Νοσηλευτική	4	8
Νέες Τεχνολογίες στην Επείγουσα και Εντατική Νοσηλευτική	3	5
Κατευθυντήριες οδηγίες κλινικής πρακτικής στην Επείγουσα και Εντατική Νοσηλευτική	3	5
Μαθήματα Επιλογής		
Διαγνωστικές Μέθοδοι στην Επείγουσα και Εντατική Νοσηλευτική	3	4
Ειδικές Μονάδες	3	4
Θρεπτική υποστήριξη βαρέως πασχόντων ασθενών	3	4
Σύνολο	17	30

Δ' Εξάμηνο		ECTS
Εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας		30
	Σύνολο	30
	Γενικό Σύνολο	120

Ειδίκευση 2^η : Επείγουσα Θεραπεία Παιδών

Α' Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδ. ώρες / εβδομάδα	ECTS
Επιδημιολογία, Μεθοδολογία Έρευνας - Βιοστατιστική	4	8
Λοιμώξεις	4	8
Παθολογία	3	7
Κλινική Φαρμακολογία	3	7
Σύνολο	14	30

Β' Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδ. ώρες / εβδομάδα	ECTS
Επείγουσα Θεραπεία	4	8
Εντατική Θεραπεία	4	8
Μαζικές απώλειες υγείας - Διαχείριση Κρίσεων	3	5
Αναισθησιολογία	3	5
Μαθήματα Επιλογής		
Συγγραφή επιστημονικής εργασίας	3	4
Ψυχολογία Υγείας	3	4
Θεωρητικές βάσεις της Νοσηλευτικής Επιστήμης (εφαρμογές στη φροντίδα υγείας)	3	4
Σύνολο	17	30

Γ' Εξάμηνο		
Μαθήματα Υποχρεωτικά	Διδ. ώρες / εβδομάδα	ECTS
Επείγουσες καταστάσεις σε παιδιά	4	8
Εντατική Θεραπεία Παιδών	4	8
Φαρμακολογία Παιδών	3	5
Μηχανικός Αερισμός σε παιδιατρικούς ασθενείς	3	5
Μαθήματα Επιλογής		
Διαλογή (Triage) Παιδών στο ΤΕΠ	3	4
Χρόνιος παιδιατρικός ασθενής στη ΜΕΘ	3	4
Σύνολο	17	30

Δ' Εξάμηνο		ECTS
Εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας		
Σύνολο		30
Γενικό Σύνολο		120

B. Περιεχόμενο/Περιγραφή μαθημάτων

ΠΡΩΤΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Επιδημιολογία, Μεθοδολογία Έρευνας - Βιοστατιστική

Το μάθημα σκοπό έχει την ανάπτυξη εννοιών που αναφέρονται στην στατιστική, την επιδημιολογία και την επιστημονική έρευνα. Ενδεικτικά οι ΜΦ θα διδαχθούν θέματα αναφορικά με την:

Περιγραφική Στατιστική: Ποσοτικά/ποιοτικά δεδομένα, κατανομές, πίνακες συχνοτήτων, μέτρα θέσης και διασποράς, ανάλυση ποσοτικών δεδομένων: κατανομές δειγματικών μέσων, όρια αξιοπιστίας και p-value, έλεγχος υποθέσεων για ποσοτικά δεδομένα, πρακτικές ασκήσεις σε υπολογιστή όπως, εισαγωγή στο SPSS, παρουσίαση ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων στο SPSS, ανάλυση ποιοτικών δεδομένων χ^2 , παρουσίαση ερευνητικών πρωτοκόλλων κ.α

2. Παθολογία

Το μάθημα σκοπό έχει να παρέχει στους ΜΦ την βασική υποδομή για την καλύτερη κατανόηση των μαθημάτων του επιστημονικού πεδίου του ΠΜΣ. Περιλαμβάνει θεματικές ενότητες όπως:

Παθήσεις υπεζωκότα – πνευμονία

Πνευμονική εμβολή

Στεφανιαία νόσο, αρτηριακή υπέρταση, καρδιακές αρρυθμίες, καρδιακή ανεπάρκεια

Νοσήματα ήπατος –χοληφόρων – παγκρέατος

Νοσήματα ανώτερου και κατώτερου πεπτικού.

3. Φαρμακολογία

Το μάθημα της φαρμακολογίας κρίνεται αναγκαίο στο ΠΜΣ, διότι αποσκοπεί να εξασφαλίσει στους ΜΦ την βασική και ιδιαίτερα την εξειδικευμένη γνώση στο πεδίο της φαρμακολογίας. Επικεντρώνεται κυρίως στα φάρμακα που αφορούν τις ΜΕΘ και τις επείγουσες καταστάσεις.

Σε κάθε κεφάλαιο δίνεται έμφαση στο μηχανισμό δράσης σε μοριακό/κυτταρικό επίπεδο για το κάθε φάρμακο καθώς και του βιολογικού αποτελέσματος σε επίπεδο οργάνου και συστήματος, αναπτύσσονται οι κυριότερες χρήσεις της κάθε ουσίας σε σχέση με την επείγουσα θεραπευτική, αναλύονται οι ανεπιθύμητες ενέργειές της και σχολιάζονται οι πιθανές αλληλεπιδράσεις με άλλα φάρμακα που χρησιμοποιούνται στην επείγουσα νοσηλευτική/ιατρική.

4. Λοιμώξεις

Ο αυξημένος αριθμός λοιμώξεων και ειδικά στις ΜΕΘ, επιβάλλει την διδασκαλία του ως άνω μαθήματος, το οποίο παρέχει στους ΜΦ την απαραίτητη και εξειδικευμένη γνώση στο επίπεδο πρόληψης και θεραπείας των λοιμώξεων.

Ενδεικτικά αναφέρονται:

Στοιχεία Κλινικής Μικροβιολογίας. Ταξινόμηση, Δομή, Μορφολογία. Φυσιολογία Μικροοργανισμών.

Μηχανισμοί ανάπτυξης αντοχής των μικροοργανισμών στα αντιβιοτικά.

Διαχείριση επιδημίας από πολυανθεκτικά στελέχη στη ΜΕΘ.

Διαχείριση κλινικού δείγματος σε ΤΕΠ και ΜΕΘ.

Διαχείριση Νοσοκομειακών Λοιμώξεων στη Μ.Ε.Θ.

Μονώσεις στη ΜΕΘ.

Εργαστηριακή Διάγνωση Λοιμώξεων σε ΤΕΠ & ΜΕΘ.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Επείγουσα Θεραπεία

Η Επείγουσα θεραπεία, αποτελεί ένα από τα μαθήματα του επιστημονικού πεδίου του ΠΜΣ.

Αναφέρεται σε καταστάσεις που απειλούν τη ζωή. Το περιεχόμενο του μαθήματος επιδιώκει να καταστήσει ικανό τον ΜΦ και ως επαγγελματία υγείας, να αντιμετωπίσει απειλητικές για τη ζωή καταστάσεις αποτελεσματικά σε προνοσοκομειακό επίπεδο και στο Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών των Νοσοκομείων.

Ενδεικτικά το περιεχόμενο:

Τεχνικές στην Εντατική Θεραπεία, Καταστολή –Αναλγησία.

Ηλεκτρολυτικές Διαταραχές, Διαταραχές Οξεοβασικής Ισορροπίας.

Οξεία κοιλία στη ΜΕΘ, Κεραυνοβόλο ηπατική ανεπάρκεια ,Οξεία παγκρεατίτιδα.

Σύνδρομο αυξημένης ενδοκοιλιακής πίεσης, Νεκρωτικές φλεγμονές μαλακών μοριών.

Σήψη και Πολυοργανική Ανεπάρκεια.

Κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις, Κακώσεις κοιλίας και πύελου κ.α.

2. Εντατική Θεραπεία

Αφορά τον χώρο των ΜΕΘ και αναφέρεται σε προβλήματα βαρέως πασχόντων ασθενών. Παρέχει την απαραίτητη γνώση στον ΜΦ να αναγνωρίζει προβλήματα, να παρεμβαίνει, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, παρέχοντας φροντίδα και θεραπεία σε ασθενείς που βρίσκονται σε κρίσιμη για την ζωή τους κατάσταση ή αυτών που βρίσκονται σε οξεία και επικίνδυνη φάση της νόσου τους.

Ενδεικτικά:

Καρδιαγγειακές διαταραχές (Αρρυθμίες, Οξύ έμφραγμα μυοκαρδίου, Διαχωριστικό ανεύρυσμα αορτής, Υπερτασική κρίση, καρδιακή ανεπάρκεια, κυκλοφορική καταπληξία).

Οξείες αναπνευστικές διαταραχές (πνευμονική εμβολή, Αιμόπτυση, Κρίση άσθματος, απόφραξη αεραγωγών, ARDS, μηχανικός αερισμός, μη-επεμβατικός μηχανικός αερισμός).

Οξείες νεφρική ανεπάρκεια και μέθοδοι υποκατάσταση των νεφρών.

Διαταραχές πεπτικού συστήματος (οξεία κοιλία, αιμορραγία πεπτικού, οξεία παγκρεατίτιδα, κεραυνοβόλος ηπατική ανεπάρκεια).

Ενδοκρινικές διαταραχές (Διαβητική κετοξέωση, Υπογλυκαιμικό κώμα, φλοιοεπινεφριδιακή ανεπάρκεια, Επείγουσες θυρεοειδοπάθειες).

Οξεία νευρολογικά προβλήματα (ΑΕΕ, Μυασθένεια, Επιληπτική κρίση, Guillien Barre syndrome, μυασθένεια, παραλυτική νόσος του βαρέως πάσχοντα).

Εγκεφαλικός θάνατος, Δηλητηριάσεις, Κλίμακες βαρύτητας ΚΕΚ.

3. Μαζικές απώλειες υγείας - Διαχείριση κρίσεων

Το μάθημα αναφέρεται στη διαχείριση μαζικών καταστροφών με πολλαπλές συνέπειες. Οποιαδήποτε και αν είναι η αιτία μιας μαζικής καταστροφής, η αντιμετώπισή της απαιτεί προσωπικό με υψηλό βαθμό εκπαίδευσης και εμπειρία. Αυτό εξασφαλίζεται μέσα από την γνώση η οποία παρέχεται σε ένα βαθμό από το συγκεκριμένο μάθημα.

Ενδεικτικά:

Προνοσοκομειακό Triage, διαχείριση κρίσεων

Πολύνεκρα τροχαία ατυχήματα

Απώλειες υγείας από θεομηνίες (σεισμοί, πλημμύρες)

Χημικός-βιολογικός πόλεμος

Διακομιδές (αεροδιακομιδές - χερσαίες και εν πλω)

Μαζικές απώλειες υγείας σε πλοίο

Αντιμετώπιση τρομοκρατικών ενεργειών.

4. Αναισθησιολογία

Το μάθημα παρέχει τη βασική και απαραίτητη υποδομή στους ΜΦ στην αντιμετώπιση βαρέως πασχόντων σε προνοσοκομειακό επίπεδο και στο χώρο των ΜΕΘ.

Ενδεικτικά:

Μηχάνημα αναισθησίας, συστήματα αναισθησίας, ενδοφλέβια αναισθητικά και ηρεμιστικά, εισπνεόμενα αναισθητικά, τοπικά αναισθητικά.

Αποκλειστές νευρομυικής σύναψης, Οπιοειδή και άλλα αναλγητικά

Έλεγχος αεραγωγού, (υπερλγωτικές συσκευές, λαρυγγοσκόπια, σωλήνες για διασωλήνωση της τραχείας, αεραγωγοί), Υποκατάστατα όγκου. Μεταγγίσεις αίματος

5. Συγγραφή επιστημονικής εργασίας

Το μάθημα εξασφαλίζει το αναγκαίο επιστημονικό υπόβαθρο στους ΜΦ, ώστε να είναι σε θέση συγγραφής επιστημονικού άρθρου, παρουσίασης ανακοινώσεων σε συνέδρια. Κανόνες ηθικής και δεοντολογίας στη συγγραφή, λογοκλοπή κ.α.

6. Ψυχολογία της Υγείας

Μάθημα επιλογής που σκοπό έχει να ευαισθητοποιήσει τον ΜΦ στην διαχείριση στρεσογόνων καταστάσεων των ιδίων, των ασθενών και του περιβάλλοντος.

Ενδεικτικά το περιεχόμενο:

Μοντέλα αντίληψης της υγείας και της ασθένειας. Οι επικρατέστερες θεωρίες που σχετίζονται με τις συμπεριφορές υγείας.

Στρεσογόνοι παράγοντες για τον ασθενή. Παρέμβαση στην κρίση από το προσωπικό υγείας. Παροχή υποστήριξης και ενδυνάμωση του ασθενή.

Επικοινωνία του προσωπικού υγείας με τον ασθενή. Η έννοια της ενεργητικής ακρόασης. Οι δυσκολίες στην επικοινωνία. Η ορθή ενημέρωση του ασθενή, η αναγνώριση των συναισθημάτων και η υποστήριξη.

Επαγγελματική εξουθένωση του προσωπικού υγείας. Χαρακτηριστικά και Αίτια του φαινομένου. Πρόληψη και Αντιμετώπιση. Παρεμβάσεις σε ατομικό και οργανωτικό επίπεδο

7. Θεωρητικές Βάσεις της Νοσηλευτικής Επιστήμης - Εφαρμογές στη Φροντίδα Υγείας

Διαπραγματεύεται θέματα που αφορούν τις θεωρίες στις οποίες βασίζεται η Νοσηλευτική όπως:

Νοσηλευτική Επιστήμη και Τεκμηριωμένη Πρακτική, Θεωρίες Νοσηλευτικής-Νοσηλευτικά Μοντέλα, Έρευνα.

Εφαρμογή των Νοσηλευτικών Μοντέλων στην φροντίδα υγείας.

Διασφάλιση Ποιότητας στη Νοσηλευτική κ.α.

ΤΡΙΤΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

1. Επείγουσα Νοσηλευτική (PHTLS)

Στο μάθημα αυτό αναπτύσσονται λεπτομερώς οι βασικές αρχές αντιμετώπισης ασθενών που χρήζουν άμεσης νοσηλευτικής φροντίδας τόσο από διαγνωστικής όσο και θεραπευτικής προσέγγισης, καθώς και θέματα επείγουσας νοσηλευτικής σε προνοσοκομειακό επίπεδο αλλά και στο Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών. Περιλαμβάνει τις παρακάτω ενότητες:

Δομή και οργάνωση ΤΕΠ, Διαλογή στο ΤΕΠ, Επείγοντα αναπνευστικά.

Καρδιοπνευμονική αναζωογόνηση.

Αρχική αντιμετώπιση πολυτραυματία (πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια εκτίμηση).

Επείγοντα καρδιολογικά προβλήματα, Επείγοντα νευρολογικά προβλήματα.

Αντιμετώπιση ασθενή με διαταραχές επιπέδου συνείδησης –Κώμα.

Κακώσεις σπονδυλικής στήλης, Αιμορραγίες πεπτικού συστήματος, Βλάβες ιστών -από

έκθεση σε κρύο, Επείγοντα ψυχιατρικά προβλήματα, Επείγοντα μαιευτικά – γυναικολογικά προβλήματα.

2. Εντατική Νοσηλευτική

Σε κάθε θεματική ενότητα του μαθήματος θα δοθεί έμφαση στην προσέγγιση και φροντίδα του βαρέως και κατά κανόνα πολυσυστηματικού ασθενή που νοσηλεύεται στη Μονάδα Εντατικής Θεραπείας.

Ενδεικτικά θα αναλυθούν τα παρακάτω:

Καρδιαγγειακές διαταραχές (Αρρυθμίες, Οξεία στεφανιαία σύνδρομο , Υπερτασική κρίση, καρδιακή ανεπάρκεια, Κυκλοφορική καταπληξία, βασική και εξειδικευμένη καρδιοπνευμονική αναζωογόνηση)

Αναπνευστικές διαταραχές (αναπνευστική ανεπάρκεια, πνευμονική εμβολή, απόφραξη αεραγωγών, ARDS, πνευμοθώρακας, παρόξυνση ΧΑΠ).

Οξεία νεφρική ανεπάρκεια (ΟΝΑ) και μέθοδοι υποκατάστασης νεφρικής λειτουργίας.

Οξεία νευρολογικά προβλήματα (διαταραχές επιπέδου συνείδησης Αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο ,επιληπτική κρίση , Κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις).

Επείγοντα Μαιευτικά και Γυναικολογικά προβλήματα.

Τεχνητή διατροφή και βασικές αρχές θρέψης στον βαρέως πάσχοντα ασθενή.

Αιμορραγίες ανώτερου – κατώτερου πεπτικού κ.α.

3. Νέες Τεχνολογίες στην Επείγουσα και Εντατική Νοσηλευτική

Ο αυξανόμενος ρυθμός ανάπτυξης της τεχνολογίας στο χώρο της υγείας καθιστούν απαραίτητη την ευαισθητοποίηση και την γνώση των ΜΦ στα νέα δεδομένα.

Ενδεικτικά η θεματολογία αφορά:

Εκτίμηση Τραυμάτων και Ελκών. Τεχνολογίες στην μέτρηση της εμβαδού και του βάθους του έλκους.

Υποστηρικτικές Επιφάνειες. Εξελιγμένα δυναμικού τύπου στρώματα–επιστρώματα.

Μη επεμβατικές Τεχνολογίες στην Απομάκρυνση των Ιστικών Νεκρώσεων.

Θεραπεία Τραυμάτων με την εφαρμογή συστημάτων αρνητικής πίεσης (Negative Pressure Wound Treatment). Τεχνικές Υποβοηθούμενης Επούλωσης. Ο ρόλος των Επιθεμάτων.

Έξυπνα – προηγμένα επιθέματα. Κλινικά σενάρια.

Επεμβατικές τεχνολογίες στην Απομάκρυνση των ιστικών νεκρώσεων. Συστήματα υδροχειρουργικής, Τεχνικές και τεχνολογίες στην τραχειοστομία. Αναπνευστήρες

Μελέτη περιπτώσεων στην αντιμετώπιση των τραυμάτων και ελκών. Συστήματα συνεχούς αιμοδιήθησης.

Συστήματα παρακολούθησης και ενδαγγειακού ελέγχου της θερμοκρασίας (coolguard).

Εξελιγμένα συστήματα μέτρησης αιμοδυναμικών παραμέτρων (πχ Vigileo/FloTrac κλπ).

4. Κατευθυντήριες οδηγίες κλινικής πρακτικής στην Επείγουσα και Εντατική Νοσηλευτική

Στο μάθημα θα αναλυθούν οι κατευθυντήριες οδηγίες (ελληνικές και διεθνείς) που αφορούν στην διαχείριση επείγουσών καταστάσεων. Οι κατευθυντήριες οδηγίες βοηθούν τον επαγγελματία υγείας στην ανάληψη ορθών αποφάσεων για την καλύτερη διαχείριση καταστάσεων απειλητικών για την ζωή.

5. Θρεπτική υποστήριξη βαρέως πασχόντων ασθενών

Η κακή θρέψη, η υποθρεψία, επηρεάζει αρνητικά την εξέλιξη και την πρόγνωση της βαριάς νόσου. Το μάθημα παρέχει στον ΜΦ την εξειδικευμένη γνώση σε ότι αφορά την θρεπτική υποστήριξη βαρέως πασχόντων.

Ενδεικτικά οι ΜΦ θα συζητήσουν:

Βασικές αρχές θρέψης, εκτίμηση θρεπτικού ισοζυγίου,

Εντερική διατροφή σε βαρέως πάσχοντες, παρεντερική διατροφή σε βαρέως πάσχοντες, συμπληρώματα διατροφής σε βαρέως πάσχοντες, ανοσοδιατροφή, συστήματα εντερικής θρέψης, θρεπτικά διαλύματα κ.α.

6. Διαγνωστικές Μέθοδοι στην Επείγουσα και Εντατική Νοσηλευτική

Διαπραγματεύονται οι αρχές λειτουργίας όλων των απεικονιστικών μεθόδων και η χρησιμότητά τους. Ενδεικτικά θα αναλυθούν τα παρακάτω:

Απεικονιστικές μέθοδοι.

Επεμβατική ακτινολογία, Φορητό, Στεφανογραφία.

Υπέρηχοι.

Ακτινοπροστασία προσωπικού.

Πυρηνική Ιατρική + ΜΕΘ

PET scan + ΜΕΘ

Αξονική τομογραφία και Μαγνητική Τομογραφία

7. Ειδικές ΜΕΘ

Μάθημα επιλογής που στοχεύει στην παροχή γνώσεων σχετικά με την οργάνωση και λειτουργία των ειδικών μονάδων καθώς και το φάσμα περιστατικών που νοσηλεύονται.

Ενδεικτικά αναπτύσσονται:

Καρδιολογική Μονάδα Εντατικής Θεραπείας - Εμφραγμάτων

Χειρουργική Μονάδα Εντατικής Θεραπείας

Μονάδα Εγκεφαλικών Επεισοδίων (Stroke Unit)

Μονάδα Αυξημένης Φροντίδας - Νευροχειρουργικής

Μονάδες Ημερήσιας Νοσηλείας

Μονάδα Τεχνητού Νεφρού

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΠΑΙΔΩΝ

1. Επείγουσες καταστάσεις στα παιδιά - Διαλογή Παιδών στο ΤΕΠ

Το μάθημα σκοπό έχει να μεταδώσει στους ΜΦ τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες στη διαχείριση κρίσιμων και απειλητικών για τη ζωή καταστάσεων στα παιδιά.

Περιγράφονται ενότητες όπως:

Εκτίμηση βαρέως πάσχοντος παιδιού – Φυσιολογικές τιμές και διαφορές από τους ενήλικες

Διαλογή στα ΤΕΠ, κριτήρια εισαγωγής στη ΜΕΘ, οργάνωση παιδιατρικών ΤΕΠ, Συχνές επείγουσες καταστάσεις στα παιδιά και στα νεογνά, αντιμετώπιση

Σενάρια, μεταφορά βαρέως πάσχοντος παιδιού

Παιδιατρική σε ακραία περιβάλλοντα, (μαζικές απώλειες υγείας, καύσωνας, ψύχος).

2. Εντατική Θεραπεία παιδών

Γίνεται αναφορά σε θεματολογία που αφορά το πεδίο των παιδιατρικών ΜΕΘ, όπως: Κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις, πολυτραυματίας, αρχές διαχείρισης παρακολούθηση στη ΜΕΘ (Επεμβατικό και μη monitoring), μετεγχειριστική παρακολούθηση χειρουργικών ασθενών, Ο αναπνευστικός-καρδιολογικός-σηπτικός ασθενής στη ΜΕΘ, εγκεφαλικός θάνατος και μεταμόσχευση.

3. Μηχανικός Αερισμός σε παιδιατρικούς ασθενείς

Ο παιδιατρικός βαρέως πάσχων ασθενής, χρήζει ιδιαίτερης αντιμετώπισης και γνώσης εκείνων των παραμέτρων, απαραίτητων για την μηχανική υποστήριξη του παιδιού. Αυτές τις αρχές διαπραγματεύεται το συγκεκριμένο μάθημα. Αναλύονται θέματα όπως:

Ο αναπνευστικός ασθενής στη ΜΕΘ, εκτίμηση και παρακολούθηση του ασθενούς με μη επεμβατικό (nasal CPAP, High Flow Nasal Cannula) και επεμβατικό μηχανικό αερισμό συμβατικός- υψίσυχνος) κ.α.

4. Φαρμακολογία Παιδών

Η ιδιαιτερότητα της χορήγησης φαρμάκων στην πολύ ευαίσθητη παιδική ηλικία, απαιτεί συγκεκριμένες γνώσεις από τον επαγγελματία υγείας ως προς την διαχείρισή της. Αυτή την απαραίτητη και εξειδικευμένη υποδομή παρέχει το μάθημα στους ΜΦ.

Ενδεικτικά: Αρχές χορήγησης φαρμακευτικών σκευασμάτων - παιδιατρικές δόσεις.

Toxidromes – δηλητηριάσεις από φάρμακα και ουσίες – αντιμετώπιση και αντίδοτα, εμβόλια.

5. Χρόνιος παιδιατρικός ασθενής στη ΜΕΘ

Το μάθημα αναφέρεται και αφορά τον χρόνια παιδιατρικό ασθενή στη ΜΕΘ. Αναπτύσσονται θέματα όπως: Ο χρόνιας ασθενής στη ΜΕΘ, φροντίδα ασθενούς και γονέων, αρχές διαχείρισης του χρόνιου ασθενούς στη ΜΕΘ. Ολιστική αντιμετώπιση του ασθενούς στη ΜΕΘ. Φροντίδα του παιδιού και της οικογένειας.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Διπλωματική Εργασία

Στο τελευταίο εξάμηνο ο ΜΦ υποχρεούται στην συγγραφή της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας με θέμα συναφές με το αντικείμενο του ΠΜΣ.

Άρθρο 8

Εξετάσεις και Αξιολόγηση Μεταπτυχιακών Φοιτητών

Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται σε δύο (2) εξάμηνα σπουδών, το χειμερινό και το εαρινό, έκαστο εκ των οποίων περιλαμβάνει τουλάχιστον δεκατρείς (13) εβδομάδες διδασκαλίας και τρεις (3) εβδομάδες εξετάσεων. Τα μαθήματα του χειμερινού και εαρινού εξαμήνου εξετάζονται επαναληπτικώς κατά την περίοδο του Σεπτεμβρίου.

Η παρακολούθηση των μαθημάτων/εργασιών, είναι υποχρεωτική.

Σε περίπτωση κωλύματος διεξαγωγής μαθήματος προβλέπεται η αναπλήρωσή του. Η ημερομηνία και η ώρα αναπλήρωσης αναρτώνται στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ.

Σε περίπτωση που το ποσοστό απουσιών φοιτητή ξεπερνά το 20% ανά μάθημα / ή στο σύνολο των μαθημάτων, τίθεται θέμα διαγραφής του φοιτητή. Το εν λόγω θέμα εξετάζεται από τη ΣΕ, η οποία γνωμοδοτεί σχετικά στη Συνέλευση της Ιατρικής Σχολής.

Η αξιολόγηση των ΜΦ και η επίδοσή τους στα μαθήματα που υποχρεούνται να παρακολουθήσουν στο πλαίσιο του ΠΜΣ πραγματοποιείται στο τέλος κάθε εξαμήνου με γραπτές ή προφορικές εξετάσεις και με εκπόνηση εργασιών καθ' όλη τη διάρκεια του εξαμήνου. Ο τρόπος αξιολόγησης ορίζεται από τον διδάσκοντα του κάθε μαθήματος. Η βαθμολόγηση γίνεται στην κλίμακα 1-10. Η βαθμολογία των μαθημάτων κατατίθεται στη Γραμματεία του ΠΜΣ εντός 20 ημερών από τη λήξη της εξεταστικής περιόδου.

Για την απόκτηση ΔΜΣ κάθε μεταπτυχιακός φοιτητής οφείλει να παρακολουθήσει και να εξεταστεί επιτυχώς στο σύνολο των προσφερόμενων μαθημάτων του ΠΜΣ και να εκπονήσει μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία, συγκεντρώνοντας έτσι εκατόν είκοσι (120) ECTS.

Εάν ο ΜΦ αποτύχει στην εξέταση μαθήματος ή μαθημάτων περισσότερο από τέσσερις φορές, σύμφωνα με όσα ορίζονται στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών θεωρείται ότι δεν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς το πρόγραμμα, εξετάζεται, ύστερα από αίτησή του, από τριμελή επιτροπή μελών ΔΕΠ του Ιατρικής Σχολής, τα μέλη της οποίας έχουν το ίδιο ή συναφές αντικείμενο με το εξεταζόμενο μάθημα και ορίζονται από τη Συνέλευση της Σχολής. Από την επιτροπή εξαιρείται ο υπεύθυνος της εξέτασης διδάσκων.

Στο Δ' εξάμηνο του Προγράμματος προβλέπεται η εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας. Η Συντονιστική Επιτροπή, ύστερα από αίτηση του υποψηφίου στην οποία αναγράφεται ο προτεινόμενος τίτλος της διπλωματικής εργασίας, ο προτεινόμενος επιβλέπων (αν δεν έχει ορισθεί ως επιβλέπων/ουσα του μεταπτυχιακού φοιτητή ήδη από την έναρξη των μεταπτυχιακών σπουδών του) και επισυνάπτεται περίληψη της προτεινόμενης εργασίας, ορίζει τον επιβλέποντα αυτής και συγκροτεί την τριμελή εξεταστική επιτροπή για την έγκριση της εργασίας, ένα από τα μέλη της οποίας είναι και ο επιβλέπων .

Ο Επιβλέπων της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας είναι μέλος ΔΕΠ όλων των βαθμίδων.

Τα μέλη της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής μπορεί να είναι μέλη ΔΕΠ όλων των βαθμίδων και όλοι οι διδάσκοντες του ΠΜΣ με συναφές γνωστικό αντικείμενο.

Το αντικείμενο της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας πρέπει να έχει ερευνητικό χαρακτήρα και να είναι πρωτότυπο, συστηματική ανασκόπηση ή μετανάλυση.

Η γλώσσα συγγραφής της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας μπορεί να είναι ελληνική κατά κύριο λόγο και αγγλική.

Αναλυτικές οδηγίες συγγραφής της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας υπάρχουν στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ (icu.uoa.gr)

Για να εγκριθεί η εργασία ο φοιτητής/τρια οφείλει να την υποστηρίξει ενώπιον της εξεταστικής επιτροπής. Η διπλωματική εργασία βαθμολογείται με την κλίμακα 0-10

Οι μεταπτυχιακές διπλωματικές εργασίες εφόσον εγκριθούν από την εξεταστική επιτροπή, αναρτώνται υποχρεωτικά στον διαδικτυακό τόπο της Ιατρικής Σχολής.

Επίσης, γίνεται ηλεκτρονική κατάθεση της διπλωματικής εργασίας στο Ψηφιακό Αποθετήριο "ΠΕΡΓΑΜΟΣ", σύμφωνα με τις αποφάσεις της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ.

Άρθρο 9

Υποχρεώσεις και Δικαιώματα των Μεταπτυχιακών Φοιτητών

1. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές έχουν όλα τα δικαιώματα και τις παροχές που προβλέπονται για τους φοιτητές του Α' κύκλου σπουδών, πλην του δικαιώματος παροχής δωρεάν διδακτικών συγγραμμάτων. Το Ίδρυμα υποχρεούται να εξασφαλίσει στους φοιτητές με αναπηρία ή/και ειδικές ανάγκες προσβασιμότητα στα προτεινόμενα συγγράμματα και τη διδασκαλία.
2. Οι ΜΦ καλούνται να συμμετέχουν και να παρακολουθούν σεμινάρια ερευνητικών ομάδων, συζητήσεις βιβλιογραφικής ενημέρωσης, επισκέψεις εργαστηρίων, συνέδρια/ημερίδες με γνωστικό αντικείμενο συναφές με αυτό του ΠΜΣ, διαλέξεις ή άλλες επιστημονικές εκδηλώσεις του ΠΜΣ κ.ά.
3. Η Συνέλευση της Ιατρικής Σχολής, μετά την εισήγηση της ΣΕ, δύναται να αποφασίσει τη διαγραφή μεταπτυχιακών φοιτητών εάν:
  - υπερβούν το ανώτατο όριο απουσιών
  - έχουν αποτύχει στην εξέταση μαθήματος ή μαθημάτων και δεν έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς το πρόγραμμα,
  - υπερβούν τη μέγιστη χρονική διάρκεια φοίτησης στο ΠΜΣ, όπως ορίζεται στον παρόντα Κανονισμό,
  - έχουν παραβιάσει τις κείμενες διατάξεις όσον αφορά την αντιμετώπιση πειθαρχικών παραπτωμάτων από τα αρμόδια πειθαρχικά Όργανα,
  - αυτοδίκαια κατόπιν αιτήσεως των μεταπτυχιακών φοιτητών,
  - υποπέσουν σε παράπτωμα που εμπίπτει στο δίκαιο περί πνευματικής ιδιοκτησίας (Ν.2121/93) κατά τη συγγραφή των προβλεπομένων εργασιών τους,
  - δεν καταβάλλουν το προβλεπόμενο τέλος φοίτησης.
4. Απαλλάσσονται από τα τέλη φοίτησης οι φοιτητές του ΠΜΣ των οποίων το ατομικό εισόδημα, εφόσον διαθέτουν ίδιο εισόδημα, και το οικογενειακό διαθέσιμο ισοδύναμο εισόδημα δεν υπερβαίνουν αυτοτελώς, το μεν ατομικό το εκατό τοις εκατό (100%), το δε

οικογενειακό το εβδομήντα τοις εκατό (70%) του εθνικού διάμεσου διαθέσιμου ισοδύναμου εισοδήματος, σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα κάθε φορά δημοσιευμένα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤΑΤ.). Η απαλλαγή αυτή παρέχεται για τη συμμετοχή σε ένα μόνο ΠΜΣ.

5. Στο τέλος κάθε εξαμήνου πραγματοποιείται αξιολόγηση κάθε μαθήματος και κάθε διδάσκοντος από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές. Η αξιολόγηση βασίζεται στις αρχές του ερωτηματολογίου της ΜΟΔΙΠ. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των φοιτητών όσον αφορά το σύνολο του Μεταπτυχιακού Προγράμματος και των δραστηριοτήτων του θα αναρτώνται στην ιστοσελίδα του προγράμματος. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης του κάθε διδάσκοντα θα του κοινοποιούνται.

6. Η καθομολόγηση γίνεται στο πλαίσιο της Συνέλευσης της Ιατρικής Σχολής και σε χώρο της Σχολής, παρουσία του Προέδρου της Σχολής.

7. Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών δεν απονέμεται σε φοιτητή του οποίου ο τίτλος σπουδών πρώτου κύκλου από ίδρυμα της αλλοδαπής δεν έχει αναγνωριστεί από το Διεπιστημονικό Οργανισμό Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.), σύμφωνα με το ν. 3328/2005 (Α' 80).

8. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές μπορούν να αιτηθούν την έκδοση παραρτήματος διπλώματος.

9. Για τη συμμετοχή τους στο ΠΜΣ «ΜΟΝΑΔΕΣ ΕΝΤΑΤΙΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ» οι μεταπτυχιακοί φοιτητές καταβάλλουν τέλη φοίτησης που ανέρχονται στο ποσό των επτακοσίων πενήντα (750) ευρώ ανά εξάμηνο. Η καταβολή του τέλους γίνεται στην αρχή κάθε εξαμήνου ή με διακανονισμό

Υποδομή του ΠΜΣ

1. Για την εύρυθμη λειτουργία του ΠΜΣ θα διατεθούν αίθουσες διδασκαλίας και σεμιναρίων, αμφιθέατρα εξοπλισμένα με οπτικοακουστικά μέσα και εργαστήρια της Ιατρικής Σχολής και ιδιαίτερα των εγκαταστάσεων του νοσοκομείου «ο Ευαγγελισμός»
2. Η διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη του ΠΜΣ γίνεται από τη Γραμματεία του ΠΜΣ, η οποία στελεχώνεται από δυο (2) γραμματείς με ανάθεση αρμοδιοτήτων.
3. Η χρηματοδότηση του ΠΜΣ προέρχεται κατά βάση από δίδακτρα των μεταπτυχιακών φοιτητών και επί πλέον από:
  - α) τον προϋπολογισμό του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και των συνεργαζόμενων για την οργάνωσή του φορέων σύμφωνα με το άρθρο 43,
  - β) τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων,
  - γ) δωρεές, παροχές, κληροδοτήματα και κάθε είδους χορηγίες φορέων του δημόσιου τομέα, όπως οριοθετείται στην περίπτωση α' της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143), ή του ιδιωτικού τομέα,
  - δ) πόρους από ερευνητικά προγράμματα,
  - ε) πόρους από προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή άλλων διεθνών οργανισμών,
  - στ) μέρος των εσόδων των Ειδικών Λογαριασμών Κονδυλίων Έρευνας (Ε.Λ.Κ.Ε.)
  - ζ) κάθε άλλη νόμιμη πηγή.
4. Κατά τη λήξη της θητείας της ΣΕ, με ευθύνη του απερχόμενου Διευθυντή, συντάσσεται αναλυτικός απο-λογισμός του ερευνητικού και εκπαιδευτικού έργου και των λοιπών δραστηριοτήτων του Π.Μ.Σ., ο οποίος κατατίθεται στο Τμήμα ... του ΕΚΠΑ (παρ. 2, άρ.44, Ν.4485/2017). Ο εν λόγω απολογισμός με ευθύνη της Κοσμητείας αποστέλλεται αμελλητί στα μέλη της ΕΣΕ (παρ. 5, άρ.44, Ν.4485/2017).
5. Η εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση του ΠΜΣ θα γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 44 του Ν.4485/2017.

Άρθρο 11

Ανάθεση διδασκαλίας -Διδάσκοντες του ΠΜΣ

Οι διδάσκοντες του ΠΜΣ, προέρχονται, τουλάχιστον κατά 60%, από:

Μέλη Δ.Ε.Π. της Ιατρικής Σχολής και σε ότι αφορά την κατεύθυνση Μονάδες Εντατικής Θεραπείας και Επείγουσας Νοσηλευτικής μέλη ΔΕΠ του ΠΑΔΑ.

- Μέλη Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π. του Τμήματος, κατόχους διδακτορικού διπλώματος εκτός κι αν το γνωστικό τους αντικείμενο είναι εξαιρετικής και αδιαμφισβήτητης ιδιαιτερότητας για το οποίο δεν είναι δυνατή ή συνήθης η εκπόνηση διδακτορικής διατριβής,
- Ομότιμους καθηγητές (άρ. 69, Ν.4386/2016) και αφυπηρετήσαντα μέλη Δ.Ε.Π. του οικείου Τμήματος
- Διδάσκοντες σύμφωνα με το π.δ. 407/1980 (Α' 112),
- Επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους είτε κάτοχους διδακτορικού διπλώματος είτε υποψήφιους διδάκτορες είτε εξαιρετικής τεχνικής εμπειρίας, οι οποίοι μπορεί να απασχολούνται ως ακαδημαϊκοί υπότροφοι με απόφαση της Συνέλευσης και πράξη του Προέδρου του οικείου Τμήματος για τη διεξαγωγή διδακτικού, κλινικού και ερευνητικού έργου, καθοριζόμενου με τη σύμβαση που υπογράφεται μεταξύ του ακαδημαϊκού υποτρόφου και του Πρύτανη του οικείου ΑΕΙ (παρ. 7, άρ. 29, Ν. 4009/2011).

Με αιτιολογημένη απόφαση της Συνέλευσης της Σχολής ανατίθεται διδασκαλία σε:

Μέλη ΔΕΠ άλλων Τμημάτων του ίδιου ή άλλου ΑΕΙ,

- Ομότιμους καθηγητές (άρ. 69, Ν.4386/2016) και αφυπηρετήσαντα μέλη Δ.Ε.Π άλλων ΑΕΙ,
- Ερευνητές από ερευνητικά κέντρα του αρ. 13Α, Ν. 4310/2014, της Ακαδημίας Αθηνών και του Ιδρύματος Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών,
- Επισκέπτες καταξιωμένους επιστήμονες από την ημεδαπή ή την αλλοδαπή, που έχουν θέση ή προσόντα καθηγητή ή ερευνητή σε ερευνητικό κέντρο, ή επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους με εξειδικευμένες γνώσεις ή σχετική εμπειρία στο γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ,

- Επισκέπτες μεταδιδακτορικούς ερευνητές, Έλληνες ή αλλοδαπούς νέους επιστήμονες, κάτοχους διδακτορικού διπλώματος (παρ.7, άρ. 16, Ν.4009/2011) ή γίνονται νέες προσλήψεις/συμβάσεις σύμφωνα με τα ανωτέρω (παρ. 1, 2, 5 & 6, αρ. 36, Ν.4485/2017).

Για όσα θέματα δεν ορίζονται στην ισχύουσα νομοθεσία και στον παρόντα Οδηγό Σπουδών, αρμόδια να αποφασίζει είναι η Συνέλευση της Ιατρικής Σχολής

Άρθρο 12

Ακαδημαϊκός Σύμβουλος

Στο ΠΜΣ προβλέπεται ακαδημαϊκός σύμβουλος στον οποίο ανατίθεται ένας αριθμός μεταπτυχιακών φοιτητών που δεν υπερβαίνει τους πέντε. Οι αρμοδιότητες ορίζονται από την Συντονιστική Επιτροπή. Ο ακαδημαϊκός σύμβουλος αναλαμβάνει τον μεταπτυχιακό φοιτητή καθ' όλη την διάρκεια των σπουδών του, παρακολουθώντας την επίδοσή του, επιλύοντας προβλήματα ή εισηγούμενος στην συντονιστική επιτροπή θέματα που υπερβαίνουν τις αρμοδιότητές τους.

Άρθρο 13

Οδηγίες και αρχές διπλωματικών εργασιών

A. Επιλογή Θέματος

Κάθε φοιτητής κατά τη διάρκεια του 2^{ου} εξαμήνου θα πρέπει να προσανατολίζεται για το αντικείμενο της Διπλωματικής Εργασίας (ΔΕ) που θα επιθυμούσε να διαπραγματευτεί. Στο 3^ο εξάμηνο σπουδών επιλέγει θέμα ΔΕ, όπως αυτό προβλέπεται στο Ειδικό Πρωτόκολλο Συνεργασίας. Όλοι οι φοιτητές πρέπει υποχρεωτικά να έχουν επιλέξει θέμα στους δύο πρώτους μήνες του 3^{ου} εξαμήνου σπουδών τους. Το θέμα θα πρέπει να σχετίζεται με το περιεχόμενο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ). Όταν επιλεγεί το θέμα, συμπληρώνεται και υποβάλλεται στην Γραμματεία ειδικό έντυπο υπογεγραμμένο από τον φοιτητή. Στη συνέχεια η Συντονιστική Επιτροπή (ΣΕ) ορίζει την Τριμελή Επιτροπή. Το θέμα της ΔΕ και η Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή (ΤΕΕ), υποβάλλονται για έγκριση στη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνοψης (ΓΣΕΣ). Ο επιβλέπων και τα άλλα δύο μέλη της τριμελούς επιτροπής πρέπει να είναι μέλη ΔΕΠ ή ΕΠ. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις ως μέλη της ΤΕΕ μπορεί να μετέχουν επιστήμονες με πλούσιο και συναφές προς το ΠΜΣ ερευνητικό έργο. Ο Μεταπτυχιακός Φοιτητής (ΜΦ) υποχρεούται να παρουσιάσει το

πρωτόκολλο της μελέτης του, είτε πρόκειται για συστηματική ανασκόπηση είτε για ερευνητική εργασία, στην τριμελή επιτροπή, το οποίο στη συνέχεια υπογράφεται από τον ΜΦ και τα μέλη της ΤΕΕ και υποβάλλεται στη γραμματεία του ΠΙΜΣ έως το τέλος του 3^{ου} εξαμήνου. Σε όλη τη διάρκεια εκπόνησης της ΔΕ πρέπει να υπάρχει συνεργασία του ΜΦ με τον επιβλέποντα καθηγητή και την ΤΕΕ.

Οι διπλωματικές εργασίες πρέπει να είναι κατά κύριο λόγο ερευνητικές και να έχουν ως στόχο τους την παραγωγή νέας γνώσης στο πεδίο των Μονάδων Εντατικής Θεραπείας και της αντίστοιχης κατεύθυνσης, σύμφωνα με τον κανονισμό σπουδών, που έχει επιλέξει ο ΜΦ. Η έγκριση της εργασίας από το επιστημονικό συμβούλιο του ιδρύματος που θα πραγματοποιηθεί είναι απαραίτητη και αποτελεί μαζί με την συλλογή των στοιχείων ευθύνη του ΜΦ. Ο φόρτος εργασίας συνυπολογίζεται στο χρόνο και τις πιστωτικές μονάδες εκπόνησης της Διπλωματικής του Εργασίας.

Σε κάθε περίπτωση, ως τεκμήριο ποιότητας και καταλληλότητας μιας ΔΕ θεωρείται η δυνατότητα αποδοχής της για δημοσίευση σε διεθνή και ελληνικά επιστημονικά περιοδικά, του αντίστοιχου χώρου που προάγουν την Ιατρική και τη Νοσηλευτική γνώση και τα οποία αποδελτιώνονται σε διεθνείς βάσεις δεδομένων (PubMed, Scopus, Cinahl, Embase κ.α.) ή η ανακοίνωση σε διεθνή και ελληνικά Ιατρικά ή Νοσηλευτικά Συνέδρια. Εάν αυτό δεν είναι εφικτό θα πρέπει τουλάχιστο να υπάρχει υποβολή της εργασίας σε έγκριτο επιστημονικό περιοδικό για κρίση, κάτι το οποίο θα επιβεβαιώνεται από το περιοδικό στο οποίο έχει υποβληθεί.

B. Περιεχόμενο Διπλωματικής Εργασίας

Διπλωματικές Ερευνητικές Εργασίες

Στις εργασίες αυτές, η έμφαση θα δίνεται στο ερευνητικό μέρος, στη μεθοδολογία συλλογής των στοιχείων και στη σωστή χρήση των στατιστικών δοκιμασιών ανάλυσης των δεδομένων. Θα γίνεται κριτική αξιολόγηση του σχεδιασμού της έρευνας και της συλλογής των στοιχείων. Οι στατιστικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται θα πρέπει να επεξηγούνται πλήρως.

Εργασίες που περιλαμβάνουν αποκλειστικά περιγραφική στατιστική δεν είναι αποδεκτές. Ανάλυση δεδομένων με νέες, μη ευρέως διαδεδομένες τεχνικές είναι αποδεκτές, **αν ενδείκνυται η χρήση τους**, αλλά θα πρέπει να παρουσιάζεται η μέθοδος, δηλαδή να φαίνεται ότι υπάρχει γνώση και κατανόηση της μεθόδου και όχι να γίνεται απλή χρήση του προγράμματος ή πακέτου. Η δομή του ειδικού μέρους μια ερευνητικής διπλωματικής εργασίας πρέπει να είναι η εξής:

- Σκοπός
- Υλικό και Μέθοδος (Ερευνητικός σχεδιασμός, το μέγεθος του δείγματος, το χρονικό διάστημα διεξαγωγής της μελέτης, τα κριτήρια εισόδου των συμμετεχόντων στην μελέτη και την μεθοδολογία λήψης των δεδομένων. Η ταυτότητα του ερωτηματολογίου πρέπει να είναι σαφής και να αναφέρεται η αξιοπιστία και η εγκυρότητά του).
- Στατιστική Ανάλυση (Αναφορά στη στατιστική μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την ανάλυση των δεδομένων).

- Ηθική & Δεοντολογία (Αναφέρεται η έγκριση από την επιστημονική επιτροπή του ιδρύματος που έλαβε χώρα η εργασία και η τήρηση των διεθνών κανόνων ηθικής και δεοντολογίας.
- Αποτελέσματα (Αναφέρονται τα περιγραφικά και συγκριτικά αποτελέσματα σε μορφή κειμένων και πινάκων)
- Συζήτηση (Βασίζεται στα αποτελέσματα της μελέτης. Συνήθως, ξεκινά με μία παράγραφο, στην οποία αναφέρονται τα σημαντικότερα αποτελέσματα της μελέτης (χωρίς ποσοστά-αυτό έχει ήδη γίνει στην ενότητα των αποτελεσμάτων), τα οποία σχολιάζονται στις επόμενες παραγράφους. Ο σχολιασμός ενός ευρήματος έχει δύο μέρη:

α) Αναφορά ανάλογων αποτελεσμάτων από τη διεθνή βιβλιογραφία, ακόμα και εάν αυτά δε συμφωνούν με τα δικά σας αποτελέσματα και

β) Αναφορά της δικής σας ερμηνείας για τα αποτελέσματα αυτά.

Αναφορά των περιορισμών της μελέτης

- Συμπεράσματα
- Προτάσεις (Προαιρετικό)

Διπλωματικές Συστηματικές Ανασκοπήσεις

Στις εργασίες αυτές, ο υποψήφιος προβαίνει σε εκτεταμένη ανασκόπηση του θέματός του δίνοντας έμφαση σε θέματα που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον

για τις επιστήμες υγείας. Μπορεί να έχει τη μορφή συνθετικής εργασίας στην οποία συνδυάζονται τα αποτελέσματα διαφόρων δημοσιεύσεων για την παραγωγή μιας ολοκληρωμένης παρουσίασης συγκεκριμένου θέματος. Η δομή του ειδικού μέρους μιας συστηματικής ανασκόπησης πρέπει να είναι η εξής:

- Σκοπός: Παρουσιάζονται με επεξηγηματικό τρόπο το/α ερώτημα/τα που τέθηκε/καν, χρησιμοποιώντας τη μεθοδολογία **PICOS** (**P**: Population or Patient or Problem, **I**: Intervention/indicator, **C**: Comparison, **O**: Outcome of interest, **S**: Study design), κάνοντας αναφορά **στο μελετώμενο πληθυσμό, στις παρεμβάσεις, στις συγκριτικές παρεμβάσεις, στις εκβάσεις και στον ερευνητικό σχεδιασμό.**
- Μεθοδολογία: Στη μεθοδολογία θα πρέπει να αναφέρονται τα εξής:
  - i. Τα κριτήρια ένταξης και αποκλεισμού των μελετών στη συστηματική ανασκόπηση: Προσδιορισμός των χαρακτηριστικών των μελετών (π.χ. το χρονικό διάστημα παρακολούθησης, τα χαρακτηριστικά που αναφέρθηκαν στο σκοπό χρησιμοποιώντας τη μεθοδολογία PICOS) και αναφορά των χαρακτηριστικών (όπως, η γλώσσα δημοσίευσης, ο χρόνος δημοσίευσης και το είδος των μελετών) που χρησιμοποιήθηκαν ως κριτήρια ένταξης και αποκλεισμού, δίνοντας και την αιτιολογία για τη χρήση τους.
  - ii. Όλες οι πηγές πληροφοριών που χρησιμοποιήθηκαν κατά την

αναζήτηση (όπως ελληνικές και διεθνείς ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων, επικοινωνία με συγγραφείς για προσδιορισμό επιπλέον μελετών και πηγές αναζήτησης “γκρίζας βιβλιογραφίας”) καθώς και η ημερομηνία της τελευταίας αναζήτησης.

- iii. Η πλήρης στρατηγική της ηλεκτρονικής αναζήτησης για τουλάχιστον μία βάση δεδομένων, συμπεριλαμβανομένων και των περιορισμών που χρησιμοποιήθηκαν, έτσι ώστε να μπορεί να επαναληφθεί.
- iv. Η διαδικασία επιλογής των μελετών που συμπεριλήφθηκαν στη συστηματική ανασκόπηση (π.χ. αριθμός μελετών που προέκυψαν από την αρχική αναζήτηση, αριθμός μελετών που απορρίφθηκαν μετά την ανάγνωση του τίτλου και της περίληψης, αριθμός των μελετών που απορρίφθηκαν μετά την ανάγνωση του πλήρους άρθρου, τελικός αριθμός άρθρων που συμπεριλήφθηκαν στη συστηματική ανασκόπηση) και παρουσίαση της ανωτέρω διαδικασίας και με διάγραμμα ροής (flow diagram).
- v. Η μέθοδος εξαγωγής των δεδομένων από τα άρθρα που συμπεριλήφθηκαν στη συστηματική ανασκόπηση, όπως χρήση φόρμας καταγραφής δεδομένων, καθώς και το είδος των

μεταβλτών για τις οποίες αντλήθηκαν δεδομένα.

vi. Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για την αξιολόγηση της ποιότητας των μελετών που συμπεριλήφθηκαν στη συστηματική ανασκόπηση. Για την επιλογή του κατάλληλου εργαλείου συμβουλευτείτε τη διεθνή βιβλιογραφία.^{1,2}

- Αποτελέσματα, όπου θα πρέπει να παρουσιάζονται τα βασικά χαρακτηριστικά των μελετών και σε πίνακα.
- Συζήτηση
- Αναφορά των περιορισμών της συστηματικής ανασκόπησης
- Προτάσεις (Προαιρετικά)

Δεν γίνονται αποδεκτές εργασίες, οι οποίες κάνουν παρουσίαση των αποτελεσμάτων ενός (ή μικρού αριθμού) άρθρων χωρίς να προβαίνουν σε κριτική ανάλυση αυτών και σε διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης μελέτης της περιοχής (ή του προβλήματος) στην οποία αναφέρεται το υπό μελέτη θέμα.

Γ. Μορφή

Η ΔΕ γράφεται στην ελληνική γλώσσα, το κείμενο θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από πληρότητα και επιστημονικότητα. Η εργασία πρέπει να είναι σε χαρτί A4 (297x210mm). Η γραμματοσειρά να είναι Arial Greek ή Times New Roman με 1,5 διάστιχο, 0 εσοχές δεξιά-αριστερά και 0 διάστημα πριν και μετά και πλήρης

στοίχιση. Ο τίτλος πρέπει να έχει μέγεθος 16pt, bold, τα κεφάλαια 14pt, bold, τα υποκεφάλαια, 12pt, italic και το κυρίως κείμενο 12pt.

Η διπλωματική εργασία θα πρέπει να πληροί τους βασικούς κανόνες παρουσίασης ενός επιστημονικού άρθρου και να μην δίνει την εντύπωση ενός βιαστικά ή πρόχειρα γραμμένου κειμένου.:

- ΤΙΤΛΟΣ - Ο τίτλος να έχει σχέση με το περιεχόμενο, να αποφεύγεται η χρήση ρημάτων και να μη υπερβαίνει τις 15 λέξεις.
- ΠΕΡΙΛΗΨΗ - Να έχει περίληψη στην Ελληνική και Αγγλική γλώσσα, η οποία δεν πρέπει να είναι μεγαλύτερη από 200- 250 λέξεις. Η δομή της περίληψης είναι ως εξής : μικρή εισαγωγή 3 γραμμών, σκοπός, υλικό και μέθοδος, αποτελέσματα, συμπεράσματα. Στη συνέχεια, ακολουθούν 3-5 λέξεις κλειδιά, οι οποίες αντιστοιχούν στους διεθνείς όρους λεξικογράφησης, που χρησιμοποιεί το Index Medicus. Η περίληψη στην Αγγλική θα πρέπει να είναι ακριβώς ίδια με τη περίληψη στην Ελληνική.
- ΠΡΟΛΟΓΟΣ - Να έχει προαιρετικά πρόλογο. Ο πρόλογος έχει κυρίως προσωπικό χαρακτήρα και σε αυτόν μπορεί να γίνει αναφορά στα κίνητρα που οδήγησαν τον συγγραφέα στην επιλογή του συγκεκριμένου θέματος.
- ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ - Ο συγγραφέας μπορεί να εκφράσει τις ευχαριστίες του σε όσους βοήθησαν στη διαδικασία εκπόνησης της διπλωματικής του εργασίας. Η συντομία, η ευγένεια και η εγκράτεια θα πρέπει να διακρίνουν τις

ευχαριστίες μίας εργασίας.

- ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ – Αναφέρεται όλη η δομή της εργασίας με τις αντίστοιχες σελίδες.
- ΕΙΣΑΓΩΓΗ – Στην εισαγωγή εκτός από εισαγωγικά στοιχεία (τα οποία θα τεκμηριώνονται με βιβλιογραφικές αναφορές) για το προς ανάπτυξη θέμα θα αναφέρει το σκοπό της διπλωματικής εργασίας, όπως επίσης περιληπτικά θα περιγράψει τις ενότητες που αναπτύσσονται.
- ΚΥΡΙΩΣ ΚΕΙΜΕΝΟ – Το κυρίως κείμενο θα διαχωρίζεται σε γενικό και ειδικό μέρος. Η δομή του γενικού μέρους θα ορίζεται από το επιβλέπων μέλος της ΤΕΕ. Το κυρίως κείμενο θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από πληρότητα, επιστημονικότητα, οργάνωση και γλωσσική σαφήνεια. Οι βασικοί πίνακες των αποτελεσμάτων της μελέτης αναφέρονται στο ειδικό μέρος μέσα στο κείμενο, ενώ τα γραφήματα παρατίθενται στο παράρτημα. Η αρίθμηση γίνεται με αραβικούς αριθμούς (πίν. 1, πίν. 2 κ.λπ.), με τη σειρά που εμφανίζονται στο κείμενο και σημειώνεται σύντομος τίτλος για τον καθένα. Το περιεχόμενο των πινάκων πρέπει να είναι σαφές, ώστε τα δεδομένα να είναι κατανοητά, χωρίς να είναι απαραίτητη η αναδρομή στο κείμενο.
- ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - Να έχει πλήρεις και σωστές βιβλιογραφικές αναφορές στο κείμενο, οι οποίες δεν θα υπερβαίνουν τις 50 εκτός αν υπάρχουν ειδικοί λόγοι και πάντα με τη σύμφωνη γνώμη του επιβλέποντα. Να αναφέρονται και οι

σελίδες των περιοδικών από όπου λήφθηκαν πληροφορίες. Οι βιβλιογραφικές αναφορές να αναφέρονται στο τέλος της διπλωματικής εργασίας – και όχι στο τέλος κάθε κεφαλαίου – κατά προτίμηση με σύστημα Vancouver μαζί ξενόγλωσσες και ελληνικές. Το όνομα γράφεται πάντα μετά το επώνυμο, χωρίς τελεία. Ακολουθεί ο τίτλος της εργασίας, ο τίτλος του περιοδικού, η χρονολογία, ο τόμος, το τεύχος μέσα σε παρένθεση και η πρώτη και τελευταία σελίδα. Σε περίπτωση κατά την οποία δεν αναφέρεται όνομα συγγραφέα (π.χ. άρθρο σύνταξης), χρησιμοποιείται η λέξη «Anonymous» και, για ελληνικές μελέτες, η λέξη «Ανώνυμος». Μετά το Ανώνυμος ακολουθούν τα υπόλοιπα στοιχεία, όπως πιο πάνω.

Παραδείγματα αναγραφής βιβλιογραφιών αναφέρονται παρακάτω:

Άρθρα περιοδικών

Αναφέρονται τα επώνυμα όλων των συγγραφέων ακολουθούμενα από τα αρχικά των ονομάτων τους χωρίς τελείες μέχρι έξι σε αριθμό (εάν οι συγγραφείς είναι περισσότεροι, ακολουθεί η ένδειξη κ.α.), ο τίτλος της εργασίας, η συντομογραφία του περιοδικού, το έτος δημοσίευσης, ο αριθμός τόμου, το τεύχος μέσα σε παρένθεση, η πρώτη και η τελευταία σελίδα του άρθρου.

Π.χ.: Jensen CE, Tuck SM, Old J, Morris RW, Yardumian A, De Sanctis V et al.

Incidence of endocrine complications and clinical disease severity related to genotype analysis and iron overload, in patients with beta-thalassemia. Eur J Haematol 1997;59(2):76-81.

Βιβλία Μονογραφίες

Γράφονται τα επώνυμα των συγγραφέων και ακολουθούν τα αρχικά των ονομάτων τους, ο τίτλος του βιβλίου (ο αριθμός έκδοσης και ο τόμος), το όνομα του εκδοτικού οίκου, η έδρα του εκδοτικού οίκου και ο χρόνος έκδοσης.
π.χ.: Γαρδίκας ΚΔ. Ειδική Νοσολογία. 3η έκδοση. Εκδ., Παρισιάνος Αθήνα, 1981.

Κεφάλαια βιβλίων

Αναφέρονται τα επώνυμα των συγγραφέων και ακολουθούν τα αρχικά των ονομάτων τους, ο τίτλος του κεφαλαίου, η αναφορά του βιβλίου όπως ανωτέρω, αφού προηγηθεί η πρόθεση «στο» ή «in» και οι σελίδες του κεφαλαίου (πρώτη και τελευταία).

Βιβλιογραφία από ιστοσελίδες ή άλλη ηλεκτρονική πηγή

Αναφέρονται τα επώνυμα των συγγραφέων, ο τίτλος του άρθρου, μέθοδος εύρεσης [π.χ. ONLINE, CD], ημερομηνία έκδοσης, αριθμός σελίδων ή

οθονών, “Διαθέσιμο από:”, η πλήρης ηλεκτρονική διεύθυνση υπογραμμισμένη και η ημερομηνία πρόσβασης.

- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ – Στο παράρτημα της εργασίας αναφέρονται οι συντομογραφίες που έχουν χρησιμοποιηθεί στο κείμενο. Οι συντομογραφίες όπου αναφέρονται για πρώτη φορά πρέπει να επεξηγούνται. Στον τίτλο της Διπλωματικής Εργασίας, στις κεφαλίδες και υποκεφαλίδα δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται συντομογραφίες. Επίσης στο παράρτημα παρατίθενται τα διαγράμματα όπως αναφέρθηκε και παραπάνω και το εργαλείο συλλογής ρων δεδομένων.

1^ο φύλλο - ΕΞΩΦΥΛΛΟ:

ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΑΘΗΝΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΜΟΝΑΔΕΣ ΕΝΤΑΤΙΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«ΤΙΤΛΟΣ»

ΟΝΟΜΑ - ΕΠΩΝΥΜΟ

ΑΘΗΝΑ

ΜΗΝΑΣ - ΕΤΟΣ

2^ο φύλλο -(Εσώφυλλο):

ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΚΡΙΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΤΗΣ ΤΡΙΜΕΛΟΥΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

τ..... Μεταπτυχιακ..... Φοιτητ.....

Εξεταστική Επιτροπή

- ....., Επιβλέπων
- .....
- .....

Η Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή η οποία ορίσθηκε από την ΓΣΕΣ της Ιατρικής Σχολής του Παν. Αθηνών Συνεδρίαση της .....για την αξιολόγηση και εξέταση τ... υποψηφίου κ... ....., συνεδρίασε σήμερα

...../...../.....

Η Επιτροπή **διαπίστωσε** ότι η Διπλωματική Εργασία τ... Κ...

..... Με

τίτλο:.....

.....

.....

....., είναι

πρωτότυπη, επιστημονικά και τεχνικά άρτια και η βιβλιογραφική πληροφορία ολοκληρωμένη και εμπεριστατωμένη. Η εξεταστική

επιτροπή αφού έλαβε υπ' όψη το περιεχόμενο της εργασίας και τη συμβολή της στην επιστήμη, με ψήφους ..... προτείνει την απονομή στον παραπάνω Μεταπτυχιακό Φοιτητή την απονομή του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης (Master's).

Στην ψηφοφορία για την βαθμολογία ο υποψήφιος έλαβε για τον βαθμό

«ΑΡΙΣΤΑ» ψήφους....., για τον βαθμό «ΛΙΑΝ ΚΑΛΩΣ» ψήφους

....., και για τον βαθμό «ΚΑΛΩΣ» ψήφους ..... Κατά

συνέπεια, απονέμεται ο βαθμός «.....».

Τα Μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής

....., Επιβλέπων (Υπογραφή)

....., (Υπογραφή)

....., (Υπογραφή)

3^ο φύλλο – Αφιέρωση (προαιρετικά)

4^ο φύλλο - Ευχαριστίες

2^ο φύλλο - Περιεχόμενα

Πρόλογος (προαιρετικά)

Εισαγωγή (υποχρεωτικά)

Γενικό Μέρος

1.

1.1.

1.2.

1.3.

2.

2.1.

2.2.

2.3.

Ειδικό Μέρος

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω

Δ. Αναλυτικά για τη ΤΕΕ και άλλες λεπτομέρειες

- Η ΤΕΕ ορίζεται από την ΣΕ και αποτελείται από όλων των βαθμίδων μελών ΔΕΠ και ΕΠ και αποχωρήσαντες λόγω ορίου ηλικίας καθηγητές. Ως μέλη τριμελούς μπορούν να είναι ερευνητές αναγνωρισμένου ερευνητικού κέντρου, οι οποίοι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος ή επιστήμονες με πλούσιο και συναφές με το ΠΜΣ ερευνητικό έργο.
- Η τριμελής συμβουλευτική επιτροπή καθορίζει με ακρίβεια τον τίτλο της διπλωματικής εργασίας (με συνημμένο το ερευνητικό πρωτόκολλο) εντός ενός μήνα από τον ορισμό της
- Η ΤΕΕ σε συνεργασία με τον υποψήφιο, υποβάλλει ενδιάμεση έκθεση προόδου στην ΣΕ του ΠΜΣ. Η έκθεση προόδου περιέχει κείμενο- ανασκόπηση σχετικά με το θέμα της διπλωματικής, έκτασης 5 περίπου σελίδων, καθώς επίσης και στοιχεία από το ειδικό μέρος, την συλλογή βιβλιογραφίας, την στατιστική επεξεργασία και τη συλλογή των δεδομένων. Πριν την κατάθεση της ενδιάμεσης προόδου στη γραμματεία του ΠΜΣ, επιβάλλεται η παρουσίασή της στην ΤΕΕ η οποία τελικά θα την εγκρίνει και θα υπογράψει. Η συμβουλευτική επιτροπή μετά την αξιολόγηση του ερευνητικού έργου του υποψηφίου και εφόσον κρίνει ότι αυτό έχει ολοκληρωθεί, επιτρέπει στον υποψήφιο την συγγραφή της διπλωματικής

εργασίας. Όταν ολοκληρωθεί η συγγραφή της ο μεταπτυχιακός φοιτητής υποβάλει ειδικό έντυπο για παρουσίαση το οποίο υπογράφεται από την ΤΕΕ. Το έντυπο υπάρχει αναρτημένο στην ιστοσελίδα του ΠΜΣ.

- Η επιτροπή συμβουλεύει επίσης τον υποψήφιο καθ' όλη την διάρκεια της μελέτης του θέματος.

- Για την παρουσίαση της ΔΕ απαιτείται μια δημοσίευση ή ότι άλλο προβλέπεται και έχει αναφερθεί πιο πάνω, με πρώτο ή δεύτερο όνομα τον ΜΦ.
- Η ΔΕ διακόπτεται όταν παρέρχεται ο χρόνος που προβλέπεται από τον οδηγό σπουδών.
- Ο επιβλέπων Καθηγητής μπορεί να εισηγηθεί μερική τροποποίηση του θέματος στη ΣΕ και στη συνέχεια στη ΓΣΕΣ της Ιατρικής Σχολής.
- Είναι δυνατή η αντικατάσταση του επιβλέποντος μέλους ή μέλους της τριμελούς Συμβουλευτικής μετά από έγκριση της ΓΣΕΣ. Για την τροποποίηση τίτλου της Δ.Ε. μετά από εισήγηση του επιβλέποντος μέλους απαιτείται έγκριση της ΓΣΕΣ.

Τροποποίηση του παρόντος κανονισμού είναι δυνατή μόνο με εισήγηση της ΣΕ και έγκρισης από τη ΓΣΕΣ.

Ε. Διαδικασία Υποβολής και παρουσίασης της Διπλωματικής Εργασίας

- Οι Διπλωματικές Εργασίες παρουσιάζονται σε τακτές ημερομηνίες, που ορίζονται στην αρχή κάθε ακαδημαϊκού έτους από την Συντονιστική Επιτροπή. Οι ημερομηνίες είναι τέσσερις (4) στη διάρκεια κάθε Ακαδημαϊκού Έτους και τοποθετούνται χρονικά περίπου στις **αρχές Οκτωβρίου, τέλος Φεβρουαρίου, αρχές Απριλίου και τέλος Ιουνίου**. Συνήθως η ημέρα και οι ώρες

θα καθορίζονται από την ΣΕ.

- Την παρουσίαση της ΔΕ μπορούν να την παρακολουθήσουν όλοι οι Μεταπτυχιακοί Φοιτητές εφόσον το επιθυμούν.

- Ο φοιτητής, που θέλει να παρουσιάσει τη ΔΕ του σε συγκεκριμένη ημερομηνία, θα πρέπει να παραδίδει το τελικό κείμενο τουλάχιστον ένα μήνα πριν την ημερομηνία παρουσίασης στα μέλη της Τριμελούς Επιτροπής.
- Η παρουσίαση γίνεται μέσω προγραμμάτων του ηλεκτρονικού υπολογιστή (πχ power point) και η διάρκειά της είναι περίπου 30 λεπτά (20' παρουσίαση και 10' ερωτήσεις). Οι διαφάνειες που παρουσιάζονται να είναι διαμορφωμένες για την παρουσίαση (όχι κατευθείαν αναπαραγωγή των σελίδων της διπλωματικής εργασίας).
- Πριν από την παρουσίαση, ο φοιτητής πρέπει να παραδίδει στη Γραμματεία ένα cd της ΔΕ και τρία ανάτυπα για την ΤΕΕ του.

ΣΤ. Βιβλιογραφία

1. Buccheri R, Sharifi C. Critical Appraisal Tools and Reporting Guidelines for Evidence-Based Practice. Worldviews on Evidence-Based Nursing 2017;14(6):463-472.
2. Twells L. Evidence-Based Decision-Making 1: Critical Appraisal. Methods in Molecular Biology 2015;:385-396.

Ο οδηγός συγγραφής της διπλωματικής εργασίας βασίσθηκε στον οδηγό εκπόνησης διδακτορικής διατριβής και οδηγούς συγγραφής ΔΕ άλλων μεταπτυχιακών προγραμμάτων της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ.